

INDONÉZIOU POMALY

Sprievodca najväčším súostrovím sveta pre cestovateľov,
ktorí chcú o krajine vedieť viac než bežný turista

Magdaléna Vaculčiaková

www.magdalenavaculciakova.com

ÚVOD	7
NÁVOD NA POUŽITIE	8
VŠETKO, ČO POTREBUJETE VEDIEŤ O INDONÉZII	10
Základné informácie	10
Ako si vybrať, ktorý ostrov precestovať najprv?.....	11
Ako sa dostať do Indonézie?.....	11
Potrebujem do Indonézie víza?.....	12
Kedy vycestovať do Indonézie?.....	13
Cestovné poistenie	15
Očkovanie a lekárnička	16
Čo si zbalit' a čo potrebovať nebudete?	17
Časový posun.....	19
Peniaze	19
Doprava v Indonézii	20
Ubytovanie v Indonézii a ako ho hľadať?.....	23
Jedlo v Indonézii	26
Rozpočet na deň	28
Jazyk	29
Ľudia v Indonézii – na čo sa pripraviť?.....	32
Bezpečnosť v Indonézii	33
Čo robiť v prípade núdzovej situácie – úraz/choroba?.....	34
Komunikácia v Indonézii.....	34
Ďalšie zdroje informácií o Indonézii	35
Čítanie na dlhé chvíle - Zo zákulisia Indonézie	36
O histórii a ľudských právach.....	36
O kultúre a zvykoch	44
O životnom prostredí a prírode	55
AKO CESTOVAŤ ZODPOVEDNE?	66
SUMATRA.....	75
6 dôvodov, prečo cestovať na ostrov Sumatra	76
Ako sa dostať na ostrov Sumatra a z neho?.....	77

Banda Ačeh	79
Čítanie na dlhé chvíle - Banda Ačeh	82
Medan.....	89
Bukit Lawang	91
Čítanie na dlhé chvíle - Bukit Lawang.....	97
Berastagi.....	101
Jazero Toba.....	104
Bukittingi.....	111
Padang	116
Národný park Kerinci Sebalat.....	118
Ricky's beach house	125
Čítanie na dlhé chvíle - u Rickyho	127
Rimba Ecolodge	133
LOMBOK.....	137
7 dôvodov, prečo cestovať na ostrov Lombok	138
Ako sa dostať na Lombok a z neho?.....	139
Kuta.....	141
Tanjung	154
Čítanie na dlhé chvíle - Tanjung.....	155
Gili Air	158
FLORES	163
7 dôvodov, prečo navštíviť Flores	164
Ako sa dostať na Flores a z neho.....	165
Čítanie na dlhé chvíle - cesta na Flores	166
Labuan Bajo	170
Ruteng	172
Čítanie na dlhé chvíle - Ruteng.....	175
Bajawa	184
Riung.....	186
Čítanie na dlhé chvíle - Riung	188
HOMESTAY NETWORK – Sieť domácich ubytovaní	191

Karot (homestay)	194
Čítanie na dlhé chvíle - Karot	196
Národný park Kelimutu	200
Moni	201
Detusuko.....	202
Pemo (homestay).....	202
Čítanie na dlhé chvíle - Pemo.....	205
Po Florese na bicykli.....	211
Ende	211
JÁVA - STRED A VÝCHOD	213
6 dôvodov, prečo navštíviť strednú a východnú časť Jávy	214
Ako sa dostať do/zo strednej Jávy (Yogjakarta)?	215
Yogjakarta	218
Semarang	227
Národný park Tengger Semeru Bromo	231
Národný park Kawah Ijen	236
Ako sa dostať z východnej Jávy na Bali?	239
Jávanské tipy pre plážové typy	240
Čítanie na dlhé chvíle - Jáva	240
BALI	246
6 dôvodov, prečo cestovať na ostrov Bali	247
Ako sa dostať na ostrov Bali a z neho?.....	248
Ubud	250
Na sever od Ubudu	256
Juhozápadné pobrežie Bali	258
Juhovýchod a východ Bali	259
Ďalšie informácie o Bali	260
Zaujímavé projekty na Bali	260
Čítanie na dlhé chvíle - Bali	260
SULAWESI - ZÁPAD A JUH.....	262
5 dôvodov, prečo navštíviť Sulawesi	263
Ako sa dostať na/zo Sulawesi?	264

Makassar.....	266
Tana Toraja - Rantepao.....	268
Čítanie na dlhé chvíle - Tana Toraja	273
Sulabar	279
Mamuju.....	279
Mamasa (mesto i údolie).....	283
PONUKA KONZULTÁCIÍ	288

ĎAKUJEM priateľom z Indonézie za aktivity, ktorým sa venujú v záujme zodpovedného a udržateľného turizmu, a za to, že ma inšpirovali pustiť sa do písania tohto e-booku.

ĎAKUJEM môjmu milovanému Noleovi za to, že na mňa dohliadal a uistil sa, že knihu dokončím.

ĎAKUJEM priateľke Ivane (z IvanaGreslikova.com) za všetky konzultácie, pomoc a podporu.

ĎAKUJEM ďalším priateľom a priateľkám, ktorí prispeli do tohto sprievodcu svojimi odporúčaniami, a tiež tým, čo sa dali na prečítanie nedokončených kapitol a poskytli mi cenné rady.

A **ĎAKUJEM** mojej rodine, že ma vždy podporujú v takýchto výmysloch a pomáhajú mi ich realizovať.

ÚVOD

Sú chvíle a situácie, ktoré nie je možné zachytiť nijako inak, než srdcom, „odfotiť“ si ich do hlavy a založiť ich v pomyselnom albume spomienok. Obyčajne si doňho okrem obrázkov ukladám aj vône, strachy, ktoré som v tej situácii cítila, či radosti. Tie by som nezachytala ani so selfie tyčkou.

Napríklad taký sobotňajší trh v Parapate, v prístave, odkiaľ odchádzajú lode na jazero Toba. Živé sliepky, živé i mŕtve – a teda zapáchajúce – ryby. Ryžové i želatinové sladkosti. Vrava. Vrava. Zelenina, ovocie. Záchod, čo nesplachuje, ale zaplatíte zaň. Muchy a warungy – miestne reštaurácie. A muchy vo warungoch. Nemá zmysel fotiť, iba „nasávať“.

Alebo prvý výhľad na chríliacu sopku. Akoby odfukovala po ťažkom obede. Príroda!

(Zápisky z denníka uprostred prvej cesty po Indonézii, 2013)

Možno je to naivné, možno je to priveľa, a celkom určite ja nemám čo kecať do toho, akým spôsobom cestujete a čo si z ciest donesiete domov vo vašich albumoch spomienok. Predsa si želim, aby vás e-book *Indonéziou pomaly* inšpiroval k cestám, na ktorých vás bude sprevádzať nielen zdravý rozum, aby ste boli v bezpečí, ale aj srdce, aby ste boli ochotní a schopní vidieť, čo bežný turista na svojom rýchlom výlete nevidí.

Často to nevidí preto, že výlet je o ňom (či o nej), nie o krajine, do ktorej sa vydáva. *Indonéziou pomaly* chce ponúknuť alternatívy k cestám, na ktorých sa udierame do prs za to, čo všetko sme za dva týždne stihli zažiť a vyfotiť. Pomaly - ak cestujeme pomaly, zažijeme paradoxne viac a môžeme v krajine zanechať menej - negatívnych stôp.

Pomalé cesty dávajú príležitosť spoznávať miesta, popri ktorých by sme inak možno iba "prefrčali". Ak cestujeme pomaly, môžeme si posediť pri káve s miestnymi, zahrať si s nimi karty, vychutnáme si dostatočne miestne jedlo, môžeme na seba nechať pôsobiť zvuky a vône. Máme príležitosť nechať sa prekvapiť, či zmeniť plány, ak nám miestni poradia zaujímavé miesta na návštevu, či nás pozvú k sebe.

Napísala som tento e-book, lebo som za osem rokov cestovania po menej rozvinutých krajinách a novinárskej práci na týchto miestach videla, ako masový turizmus ovplyvňuje životy jednotlivcov aj životné prostredie - nie je to vždy pozitívne. Za tie roky som tiež stretla veľmi veľa miestnych, ktorí ponúkajú alternatívy k turizmu s negatívnymi dopadmi. Predstavujú vám svoje krajiny citlivo - ku kultúre aj k prírode. Mojih priateľov z Indonézie, ktorí sa venujú turizmu, som chcela podporiť aj týmto e-bookom. A napokon, za tých osem rokov som pochopila aj to, že porozumieť daniu v úplne inom kultúrnom, sociálnom a ekonomickom kontexte môžem iba vtedy, ak si na to doprajem čas.

Všetky tieto moje cestovateľské, ľudské i novinárske uvedomenia som sa rozhodla dať do podoby e-booku pre vás - pre všetkých, ktorí chcete cestovať pomaly (alebo aspoň pomalšie:)) a vďaka tomu aj zodpovednejšie.

Predtým, ako začnete čítať tohto sprievodcu, a tiež predtým, ako sa na cestu po Indonézii vydáte – zabudnite na selfie-tyčky. Čítajte, lebo chcete zažiť, nie len odfotiť.

NÁVOD NA POUŽITIE

Predtým, ako sa pustíte do "listovania", dovoľte mi dať vám krátky "návod na použitie", aby sa vám informácie, ktoré potrebujete, hľadali v e-booku ľahšie a efektívnejšie.

Kto vám v e-booku radí?

Cieľom e-booku je zaviesť vás na miesta, ktoré sama poznám a viem, že stoja za to. Za viac ako pol roka som však, prirodzene, nevidela celú Indonéziu. Preto - väčšina informácií je mnou overených. Ostatné pre vás overili ľudia, ktorí na miestach žijú či žili a chceli sa podeliť o svoje odporúčania, za čo im ďakujem! A potom je tu niekoľko informácií (najmä odporúčané ubytovania či reštaurácie), pri ktorých spisovaní som sa riadila odporúčaniami spolaľivých blogerov alebo iných cestovateľov, ktorí na miestach boli.

Odkiaľ a kam v e-booku cestujeme?

Informácie o jednotlivých ostrovoch nie sú organizované geograficky, ale podľa toho, ktorým sa najviac venujem, a na ktorých je možné nájsť neturistické miesta, kde sa môžete priblížiť k nedotknutej prírode a miestnym ľuďom.

Začíname na Sumatre, kde som strávila najviac času a zároveň má tento ostrov aj obrovské množstvo krás a zaujímavostí, ktoré stojí za to vidieť.

Pokračujeme na Lomboku, na ktorý som sa vracala niekoľko rokov po sebe, a ktorý je len na skok od Bali, kam smeruje väčšina turistov.

Ostrov Flores je ešte stále málo navštevovaný turistami, takže cestovanie tu môže byť niekedy náročné. Zaručene tu vystúpite zo svojej komfortnej zóny, a ja odporúčam urobiť tak v miestnych dedinkách, ktoré ponúkajú ubytovanie u Floresanov.

Po týchto rozsiahlejších kapitolách ponúkam informácie **o strednej a východnej Jáve, o niekoľkých miestach na Bali a južnom a západnom Sulawesi**.

V rámci jednotlivých ostrovov sa už pohybujeme logicky, geograficky - od severu na juh, resp. zo západu na východ. Ak je kapitola organizovaná inak, je to uvedené na začiatku.

Úvodné kapitoly

V úvodnej kapitole **Všetko, čo potrebujete vedieť o Indonézii** nájdete tie praktické informácie, ktoré by vás mohli zaujímať pred cestou i počas nej, vrátane toho, čo si nabaliť, či vrátane základného slovníčka bahasy - miestneho jazyka.

V nasledujúcej kapitole **Zodpovedné cestovanie** s vami zdieľam niekoľko mojich textov o praktických tipoch na to, ako cestovať zodpovedne. Môžete sa nimi nechať inšpirovať.

Štruktúra kapitol

Na začiatku kapitol o daných ostrovoch som vybrala niekoľko najzaujímavejších miest, ktoré som zažila a videla, a o ktorých si myslím, že by sa mohli páčiť aj vám.

Ďalej v kapitole sa dozviete, ako najlepšie docestovať na ostrov, resp. jeho časť, ktorej sa v e-booku venujem. Nasledujú jednotlivé miesta, kam sa môžete vydať.

Pri každom mieste je najprv zoznam **Čo vidieť a zažiť v ...?** Tu nájdete odporúčania na miesta a aktivity v danej oblasti. Nasleduje časť s praktickými informáciami o ubytovaní, reštauráciách a doprave. Niektoré kapitoly majú doplňujúce informácie o dobrovoľníctve.

Ak som sa na danom mieste vyskytla ako novinárka a zistila čosi zaujímavé o dianí tam, **nasleduje za miestom cestopisná časť sprievodcu Čítanie na dlhé chvíle...**

V tejto časti nájdete moje reportáže (často zverejnené v spoplatnených médiách), zápisky z denníkov či moje blogy, ktoré už nie sú na webe.

Kurzívou nájdete v texte zápisky z môjho denníka či osobné zážitky z jednotlivých miest.

Ohraničené sú odporúčania mojich indonézskych a slovenských priateľov, ktorí sa chceli podeliť o rady a svoje obľúbené miesta.

Mapy

Sprievodca je už beztak super dlhý, takže v ňom nenájdete mapy ku každému miestu. Na začiatku každej kapitoly je však pod obrázkom daného ostrova link na Google Maps, kde už môžete ďalej dohľadať miesto, ktoré potrebujete.

Mena a ceny

Snažila som sa uvádzať v e-booku ceny aj v miestnej mene - indonézska rupia - aj v eurách. Nie na všetkých miestach však nájdete prepočty, a to preto, že som e-book písala niekoľko mesiacov a čítala niekoľkokrát, ale mohlo sa stať, že som cenu prepočítavať zabudla.

Tam, kde prepočty sú, som prepočítavala sumy kurzom PRIBLIŽNE 1 EUR = 14 000/15 000 IDR. Centy, resp. malé tisíce som zaokrúhľovala, a opäť - nemusí to byť v celom sprievodcovi rovnaké. Prosím, berte ceny ako približné, najmä preto, že aktuálny kurz v čase vydania je 1 EUR = 15 900 IDR.

S kým cestujete?

Veľa miest som v Indonézii precestovala sama a veľa s inými - so skupinou, ktorú som sprievodcovala, s mojím milým, s mojou sestrou či s kamarátom Jožkom. Niektoré časti sú teda písané v jednotnom čísle, iné v množnom, nenechajte sa spliesť, prosím.

Čo odporúčam?

Niektoré linky (na ubytovanie) v e-booku sú affiliáty (tj. za to, že si objednáte danú službu práve prostredníctvom kliku z tohto e-booku získam percento z predaja, avšak vás to nebude stáť viac). Služby, ktoré odporúčam, odporúčam preto, že som ich buď sama vyskúšala (väčšina), alebo majú vysoké hodnotenie od iných cestovateľov.

Indonézia má celkom určite oveľa viac krás, než o ktorých v e-booku píšem. Pointa pomalého a zodpovedného cestovania je však aj v tom, hľadať svoje miesta na mape, ktoré si budeme chcieť z ciest zapamätať.

2_

VŠETKO, ČO POTREBUJETE VEDIETĚ O INDONÉZII

[Indonézia na GoogleMaps](#)

Základné informácie

Oficiálny názov: Indonézska republika

Poloha: štát v Juhovýchodnej Ázii, viac ako 17 500 ostrovov

Počet obyvateľov: cca 261 000 000

Oficiálny jazyk: bahasa indonesia

Počet jazykov a dialektov v krajine: 583

Väčšinové náboženstvo: islam (Indonézia je počtom obyvateľstva najpočetnejšia moslimská krajina vo svete)

Získala nezávislosť: 17. 8. 1945

Mena: indonézska rupia (IDR)

Telefonická predvoľba: +62

Geografické členenie: 33 provincií, 5 z nich má špeciálny status (Jakarta, Jogjakarta, Papua, Západná Papua a Ačeh)

Ako si vybrať, ktorý ostrov precestovať najprv?

Indonézia má viac ako 17-tisíc rozmanitých ostrovov. Rozdiely medzi niektorými sú také veľké, že sa vám nachvíľu môže zdať, že ste v inej krajine. Pre ich rozmanitosť majú cestovatelia často potrebu navštíviť za pár týždňov, čo majú k dispozícii, čo najviac ostrovov.

Ja som bola taká istá – za prvých 6 týždňov som videla sever Sumatry, Lombok, Bali a dokonca aj časť Sulawesi. Po tejto a ďalších štyroch skúsenostiach z krajiny vrelo odporúčam položiť si ako prvú otázku: **Čo chcem vidieť?**

Možno vás láka turistické Bali, možno chcete zažiť autentickú Indonéziu, a tak sa radšej vydáte na Sumatru, alebo chcete čo najviac spolužiť s miestnymi a v tom prípade odporúčam navštíviť Flores. Alebo vás zaujímajú netradičné pohrebne rituály a tak sa vyberiete na Sulawesi.

Alebo sa chcete na motorkách voziť po takmer prázdnych cestách, vyhýbať sa byvolom a kúpať sa na opustených plážach? Vaša voľba bude Lombok. Ak vás zaujíma kultúra a história, ale aj sopky, zvolte strednú a východnú Jávu, ktorú môžete spojiť s Bali či s Lombokom.

Na začiatku každej kapitoly som „vypichla“ najzaujímavejšie miesta, ktoré stojí za to vidieť na danom ostrove. Aj podľa nich sa môžete rozhodnúť.

Pri plánovaní rôznych kombinácií ostrovov je dôležité brať do úvahy, že presuny na niektorých z nich (napríklad Sumatra, Jáva, Flores) môžu trvať dlhšie, než si naplánujete. Neraz sa mi stalo, že nám sľúbili, že cesta autobusom bude 8-hodinová, ale trvala aj 12 hodín.

Aj preto sa hodí mať v programe deň – dva úplne voľné pre nečakané udalosti (sem patrí všetko od meškajúceho autobusu po potrebu byť blízko záchoda, pretože ste zjedli niečo, čo úplne neulahodilo vášmu žalúdku). S dôrazom na toto plánujte aj svoje prípadné prelety.

Ako sa dostať do Indonézie?

Ak nechcete cestovať do Indonézie niekoľko týždňov po zemi, budete tam musieť letieť. Vzhľadom na emisie, ktoré sa dostanú počas letu do ovzdušia, lietanie nie je najekologickejší spôsob prepravy. Vlastne ide možno o jeden z najväčších „hriechov“, ktorých sa cestovatelia do exotických krajín dopúšťajú.

Práve preto odporúčam, doprajte si na cestovanie aspoň dva týždne, ideálne aj viac. V rámci krajiny sa, pokiaľ možno, presúvajte autobusmi či vlakmi, nie letecky.

Lacnejšie letenky sa dajú zohnať najčastejšie do Jakarty na Jáve alebo do Denpasaru na Bali. Cena z Viedne, Prahy či Budapešti sa obyčajne pohybuje okolo 500 - 700 EUR.

Ďalej môžete letieť do Indonézie cez Bangkok v Thajsku, cez Singapur alebo cez Kuala Lumpur v Malajzii. Do všetkých krajín je bezvízový vstup na 30 - 90 dní. Spiatočnú letenku do týchto destinácií zoženiete z Viedne, Prahy či Budapešti v akcii aj za 400 EUR. Počas hlavnej sezóny sa cena pohybuje okolo 550 EUR.

Odporúčam letenky kupovať cca 2 mesiace pred cestou.

Vyhľadávače lacných leteniek

Ja hľadám obyčajne cez vyhľadávač www.skyscanner.net. Vyskúšajte aj vyhľadávanie s odchodom z jedného mesta a návratom do iného.

Ďalšie vyhľadávacie portály sú www.momondo.com či www.kiwi.com.

Pre akciové letenky sa oplatí sledovať www.akcniletanky.com alebo www.cestujlevne.com.

Z Bangkoku, Singapuru a Malajzie ponúka výhodné letenky do Indonézie spoločnosť AirAsia, ktorá lieta do všetkých možných destinácií na mnohých ostrovoch. AirAsia je nízkonákladová spoločnosť, takže si priplátíte za batožinu.

V Bangkoku a Kuala Lumpur odlietajú lety AirAsia z nízkonákladových letísk - s najväčšou pravdepodobnosťou iné letiská než tie, na ktoré priletíte. V Bangkoku je to letisko Don Mueang, v Kuala Lumpur je to terminál KLIA 2 (novučký, môj obľúbený). Myslite na to, keď budete rezervovať nadväzujúce lety.

Do Indonézie aj do ďalších juhovýchodoázijských krajín lietajú napríklad tieto letecké spoločnosti:

Turkish Airlines,

arabské: Emirates, Qatar, Etihad,

ruský Aeroflot,

čínske China Air.

Tip: Ak sa vydáte cez hlavné mesto Thajska, odporúčam dopriať si aspoň dva dni v Bangkoku. Je to jedna z mojich ázijských srdcových záležitostí. Ivana Grešlíková, blogerka a digitálna nomádka, ktorá žila v Thajsku viac ako rok, radí v tomto [blogu](#), čo v Bangkoku podniknúť. V Kuala Lumpur zase stojí za to vidieť miestne „dvojičky“ Petronas Tower.

Potrebujem do Indonézie víza?

Občania Slovenska a Českej republiky majú od októbra 2015 možnosť bezvízového vstupu do krajiny, v prípade, že ide o turistické, krátkodobé pobyty, ktoré nepresiahnu 30 dní.

Pozor!

1. Bezvízový pobyt nie je možné z Indonézie predĺžiť. V praxi to znamená, že ak sa rozhodnete zostať v krajine dlhšie, budete musieť odletieť (napríklad do Malajzie či Singapuru) a zase sa vrátiť, aby vám začali odpočítavať ďalších 30 dní.

2. Vstúpiť do krajiny za týchto okolností môžete iba cez vybrané letiská a prístavy. Aktuálny zoznam nájdete [na stránke](#) Indonézskeho veľvyslanectva v Bratislave. Podmienky sú však totožné pre Slovákov i Čechov.

3. Ak chcete v krajine zostať dlhšie ako 30 dní, musíte na vyššie spomenutých veľvyslanectvách vopred požiadať o vstupné víza. Obyčajne trvá vybavenie víz jeden pracovný deň.

Víza na 60 dní (jednovstupové) stoja 50 EUR (USD v prípade občanov ČR).

Kontaktné údaje:

Veľvyslanectvo Indonézskej republiky

Brnianska 31, 811 04 Bratislava

Tel.: +421-2-54419886

E-mail: indonesia@indonesia.sk

www.indonesia.sk

Velvyslanectví indonéžské republiky

Nad Budankami II/7

Prague 5

Tel. +420 257 214 388

E-mail : embassy@indonesia.cz, consular@indonesia.cz

www.indonesia.cz

Kedy vycestovať do Indonézie?

V Indonézii je hlavná cestovateľská sezóna počas nášho leta - z hľadiska počasia je ideálne byť v krajine v období sucha, v čase od mája do septembra. Pre návštevu niektorých ostrovov môže byť obdobie dažďov vyslovene nevhodné. Napríklad, ak sa chystáte trekovať na Sumatre, určite sa na ostrov vydajte počas obdobia sucha, kedy je menšia pravdepodobnosť zrážok.

Výhody a nevýhody cestovania v hlavnej sezóne (v období sucha)

Výhody cestovania v hlavnej sezóne:

- ▶ Pravdepodobne neprší, nemusíte sa prispôsobovať počasiu, je menšia pravdepodobnosť, že zostanete niekde „zaseknutí“ uprostred ničoho na dve hodiny, kým prehrmí tropická búrka.
- ▶ Počasie bez dažďa je vhodné pre trekovanie v džungli či pre výstup na sopky.
- ▶ Lepšia zjazdnosť mnohých ciest, keďže neprší.

Nevýhody cestovania v hlavnej sezóne:

- ▶ Vyššie ceny leteniek.
- ▶ Vyššie ceny na mieste (napríklad v prípade ubytovania sa mi stalo aj to, že mimo sezóny bola cena v jednom ubytovacom zariadení 15 EUR a počas nej bola 35 EUR).
- ▶ Príveľa cestovateľov (zaraďujem to medzi nevýhody, lebo sa radšej túlam po pamiatkach sama, ale možno vás práve toto láka – v tom prípade je to výhoda).
- ▶ Potreba robiť rezervácie dopredu (čo môže znemožniť neplánovanú zmenu plánu).
- ▶ Nemožnosť zjednať ceny, keďže služby sú vyťažené.
- ▶ Príliš vysoké teploty počas dňa.

Zelený Lombok počas obdobia dažďov, február 2015

Tip: Aj počas obdobia dažďov niekedy prší len dve hodinky denne, iba v noci, či dokonca vôbec. V roku 2015 napríklad nepršalo na Jáve takmer celý rok (globálne otepľovanie).

Naopak, obyčajne v období sucha môžete na Sumatre zažiť vypaľovanie pralesa pre vysádzanie palmových plantáží, čo spôsobuje hustý smog, a niekedy kvôli tomu rušia lety. Týka sa to najmä južnej časti ostrova.

Aktuálnu predpoveď počasia môžete skontrolovať na portáli: www.accuweather.com.

Okrem počasia môže váš výber dátumu ovplyvniť aj kalendár ramadánu. Ide o najväčší sviatok moslimov, ktorý trvá mesiac. Moslimovia počas neho držia pôst od východu slnka až po západ. Okrem toho sa päťkrát denne modlia oveľa poctivejšie ako mimo ramadánu.

Mnohé reštaurácie, najmä v ortodoxnejších častiach krajiny, **sú počas dňa zatvorené.** V turistických destináciách sa vás tento fakt nebude týkať až tak veľmi.

Nebojte sa do Indonézie cestovať počas tohto moslimského sviatku. Miestni k vám budú vo väčšine častí krajiny veľmi zhovievaví. Ide skôr o to, ako sa však budete cítiť vy, keď budete jesť a Indonézania sa na vás budú iba pozeráť...

V časti **Čítanie na dlhé chvíle - Zo zákulisia Indonézie** nájdete reportáž o tom, ako som ramadán strávila v Indonézii ja.

Rozpis ramadánov na najbližšie roky:

16. 5. – 14. 6. **2018**, 6. 5. – 4. 6. **2019**, 24. 4. – 23. 5. **2020**, 13. 4. – 12. 5. 2021, 3. 4. – 2. 5. **2022**, 23. 3. – 21. 4. **2023**, 11. 3. – 9. 4. **2024**, 1. 3. – 30. 3. **2025**, 18.2. – 19. 3. **2026**.

Cestovné poistenie

Ak nemáte na to, aby ste si zaplatili cestovné poistenie, nemáte dosť na cestovanie samotné. (Ktosi Múdry:))

Cestovné poistenie je nutnosť! Veľmi vám želám, aby ste ho nemuseli použiť, ale poznám prípady ľudí, ktorí si vyvrtili členok, lebo im stúpila noha pri cestovaní vo vlaku.

Mne sa na cestách nikdy nič po zdravotnej stránke nestalo, takže neviem povedať, ako by poisťovne, u ktorých som poistená, fungovali.

Moji veľmi dobrí priatelia, ktorí využili služby lekárov v zahraničí, odporúčajú vybaviť cestovné poistenie TrueTraveller, čo je britské komerčné poistenie. Tam som aktuálne poistená aj ja, a môžem pochváliť komunikáciu cez Online chat pri vybavovaní poistenia online.

Okrem toho, True Traveller má ako jediný z tých, ktorých ponuky som si študovala, možnosť nechať sa poistiť, ak sa chystáte cestovať s jednosmernou letenkou.

Pozor! Väčšina poisťovní vám ponúkne celoročné poistenie s neobmedzeným počtom výjazdov počas roka, avšak v zahraničí môžete zostať na jeden raz len na obmedzenú

dobu – obyčajne od 30 – 90 dní. Ak sa teda chystáte cestovať dlhšie, poriadne si naštudujte podmienky.

Odporúčam stránky www.superpoistenie.sk, kde si môžete presne zadať, čo chcete poistiť i dĺžku pobytu, a následne si vybrať najvýhodnejšiu ponuku.

Očkovanie a lekárnička

Pre vstup do Indonézie nie je povinné žiadne očkovanie.

Medzi odporúčané očkovania do tejto oblasti radí [Poliklinika cudzokrajných chorôb](#): hepatitídu A a B, brušný týfus prípadne besnotu.

Očkovanie proti obojm typom žltacky sa vám hodí aj u nás a ochráni vás minimálne 10 (A), resp. 15 rokov (B).

Brušný týfus hrozí v dôsledku zníženej hygieny a sanitácie, takže očkovanie proti nemu zvážte, ak sa chystáte do oblastí mimo hlavných turistických chodníkov.

Očkovanie besnoty sa tiež odporúča v oblastiach, kde nebudete môcť urýchlene navštíviť lekára. Psov v Indonézii určite stretnete, aj prípady besnoty tu zaznamenali.

Výskyt malárie v krajine je nízky, iba [v niektorých oblastiach](#) (najmä východ krajiny, vidiecke oblasti Bornea a Sumatry, Labuan Bajo na Florese, Lombok).

V posledných rokoch je v Indonézii rozšírená najmä horúčka dengue, ktorá sa prenáša komármi počas dňa. Proti horúčke nie je možné sa zaočkovať, ani brať preventívne žiadne lieky.

Prevenia pred komármi:

Čo sa týka chémie, platí, že čím vyšší obsah zložky DEET, tým vyššia účinnosť repelentu.

Pre tých, čo nemáte radi chémiu:

- ▶ vo večerných hodinách noste dlhý rukáv a dlhé nohavice, ideálne svetlej farby.
- ▶ ja si „vyrábam“ vlastný prírodný repelent: v lekárni kúpíte panenský olivový olej, v ktorom rozmiešate pár kvapiek esenciálnych olejov: klinček, citrónová tráva alebo/a citronella, čajovník.

Samozrejme, prírodný repelent nie vždy zaberá a napríklad do džungle sa treba naozaj „vyzbrojiť“ chémiou.

Čo si zabalíť do lekárničky?

Keďže sa s každou ďalšou mojou cestou snažím cestovať „lahšie a ľahšie“, moja lekárnička sa úplne minimalizovala:

paralen/ibalgin pre prípad vyššej teploty, betadine na okamžité vyčistenie rán, leukoplast, kvapky do nosa, repelent, propolis (pomáha na všetko – na rany, keď sa začínam cítiť chorá, aj na problémy so žalúdkom), B-vitamín (odpuďzuje komáre a iný hmyz).

Čo so sebou nenesím, lebo si to nakupujem v miestnych lekárňach, no môžete si to zabaliť:

čokoľvek proti hnačke, napríklad endiaron, kvapky do očí (odporúčam, ak ste citliví na prach), obväz, sirup na hrdlo či na kašeľ.

Čo si zbalíť a čo potrebovať nebudete?

Vhodné oblečenie je súčasťou prejavenia rešpektu k danej kultúre.

Prevažná väčšina destinácií v rámci Indonézie je moslimská. Najmä v menej turistických oblastiach nie je ideálne, ak sa ženy prechádzajú odhalené (či už ide o príliš krátke nohavice alebo veľké výstrihy a tričká bez rukávov). Ak sa vydáte do vyslovene moslimských častí, ktoré navyše nie sú turistické, iste si pribal'te aj dlhý rukáv a sukne či kraťasy aspoň po kolená.

O to, aby som si vlasy zakryla šatkou, ma v Indonézii požiadali iba raz – v Banda Ačehu, kde vládne právo šaría. Úplne nevhodné je kúpanie sa nahí na miestnych plážach.

Môj zoznam, čo nosím v batohu:

- ▶ pas
- ▶ doklad o cestovnom poistení
- ▶ bankomatová karta (ja nosím dve pre prípad, že by jedna nefungovala, obe sú karty VISA)
- ▶ foťák
- ▶ letenky/palubný lístok (dnes už väčšina spoločností nežiada vytlačené, stačí ich mať v mobile. Väčšina leteckých spoločností umožňuje check-in online, ktorý zvládnete urobiť pred odletom ešte z domu a na letisku vám to ušetrí čas)
- ▶ vodičský preukaz (ideálne je mať medzinárodný).

Na seba:

- ▶ sandále (športové)
- ▶ tenisky (trekové, ľahké) - nemusia byť, ak sa nechystáte do vyšších polôh
- ▶ tričká s krátkym rukávom, prípadne tielko – 2 – 3
- ▶ sukne/kraťasy – 1 – 2 ks (baby sukne aspoň po kolená)

- ▶ tričko s dlhým rukávom (funguje proti komárom, aj počas chladných nocí v horách)
- ▶ dlhé nohavice – na trek/lahké na večery (proti komárom – ideálne vo svetlej farbe)
- ▶ tenká budna – ideálne softshellová/nepremokavá (najmä, ak sa chystáte trekovať, či sa vydávate do Indonézie v období dažďov)
- ▶ ľahký sveter či mikina
- ▶ 1x ponožky (budete väčšinou v sandálach), spodná bielizeň
- ▶ šatka (dá sa použiť aj ako deka do autobusov, ktoré sú klimatizované, či ako uterák)
- ▶ čiapka/klobúk proti slnku
- ▶ pršiplášť (stačí jednorázový, príp. sa dá kúpiť tam)
- ▶ plavky

Kozmetika a ostatné:

- ▶ krém na opalovanie
- ▶ z kozmetiky neodporúčam nič voňavé (kvôli komárom), v zásade všetko nakúpite tam
- ▶ slnečné okuliare
- ▶ lekárnička
- ▶ repelent
- ▶ nôž (ak plánujete krájať ovocie kúpené na trhu, inak nemusíte) - zabaliť do veľkej batožiny!
- ▶ spacák (ja nosím ľahký pre prípad, že skončím v tom najlacnejšom ubytovaní alebo mi bude v noci v horách zima či sa chystám na sopku)
- ▶ rýchloschnúci uterák
- ▶ čelovka
- ▶ sieť proti komárom (nie je nutnosť, keďže ju obyčajne v ubytovacích zariadeniach nájdete).

Počítajte s tým, že veci ako šatky, krém na opalovanie, oblečenie, pršiplášť si budete môcť kúpiť aj na mieste.

Tip: Ak by ste sa chceli zbaliť ešte minimalistickejšie, mojou „hrdinkou“ je v tomto smere kamarátka Ivana Grešíková, ktorá cestuje po svete už viac ako tri roky iba s 10 kg. Svoje tipy spísala v tomto článku.

Čo robiť v prípade zmeškanej batožiny?

Mám tú česť podeliť sa s vami aj o tento príbeh, keďže som raz docestovala do Kuala Lumpur a moja batožina zostala kdesi stratená. A nebolo to tak na deň či dva, ale hneď na tri týždne.

Napísala som vtedy článok o cestovaní po Barme iba s príručnou batožinou. Môžete si ho prečítať [tu](#).

Vedzte, že **máte nárok na kompenzáciu za prvých päť dní bez batožiny**. Mne ju vtedy Turkish Airlines nenavrhli, musela som si o ňu žiadať.

Časový posun

Indonézia je o **5, resp. 6 hodín (keď máme zimný čas) popredu** pred strednou Európou.

Čo pomáha sa s týmto rozdielom popasovať?

- ▶ Čo najskôr sa naladiť na čas danej krajiny. Tj. aj ak priletíte ráno a ste unavení, neprespíte celý deň, lebo potom nebudete v noci vedieť, čo so sebou. Vydržte do večera a choďte si ľahnúť vtedy, keď miestni.
- ▶ Piť veľa vody a ak môžete, kúpte si zázvor alebo aspoň zázvorový čaj.
- ▶ Byť trpezliví. Mne trvá preladenie sa aj päť dní, počas ktorých som unavená vtedy, kedy „by som nemala byť“. Je dôležité dopriať telu čas a to, čo potrebuje.

Peniaze

Miestna mena v Indonézii je **indonézska rupia (IDR)**.

Kurz v čase písania sprievodcu (leto 2017) bol 1 EUR = 14 000 IDR a týmto kurzom sú v knihe prepočítané všetky sumy (približne, niekde je to 15 000 IDR/1 EUR). V čase, keď sprievodcu dokončujem, je to už skoro 16 000 IDR za 1 EUR. Aktuálny kurz si môžete skontrolovať na [tejto](#) stránke.

Zmenárne

Neodporúčam zamieniať väčší obnos peňazí na letiskách, pretože tam obyčajne mávajú horšie kurzy.

Horší kurz dostanete v zásade aj na menej turistických miestach, kde je väčšinou jedna zmenáreň, ktorá nemá konkurenciu. V jednotlivých kapitolách vás upozorňujem na miesta, kde je problém zameniť peniaze.

Ideálne je zamieňať eurá alebo doláre.

Ak sa chystáte iba na krátku dovolenku, odporúčam so sebou doniesť dostatok hotovosti v eurách/dolároch, aby ste nemuseli vyberať z bankomatov, ktoré majú poplatky.

Výbery z bankomatov

Ak cestujete dlhodobo, budete potrebovať služby indonézskych bánk a bankomatov. Pred cestou však odporúčam uistiť sa vo vašej banke, že karta, ktorú používate, v zahraničí funguje. Osobne tiež nosím dve rôzne karty – pre istotu.

Je možné, že vaša karta nebude v niektorom z bankomatov fungovať, nepanikárte, a vyskúšate bankomat inej banky.

Bankomaty nájdete v mestách aj na turistických miestach.

V menej turistických oblastiach či v džungli (napríklad v Bukit Lawang na Sumatre) nemusia byť bankomaty k dispozícii. Na miesta, kde bankomaty nie sú, vás upozorňujem v jednotlivých kapitolách.

Každá indonézska banka má stanovené iné poplatky za výber z bankomatu (obyčajne od 2 - 7 EUR/30 000 - 100 000 IDR). K poplatku miestnej banky si pripočítajte poplatok, ktorý má vaša banka za výbery z bankomatov.

U jednotlivých bánk a bankomatov (aj tej istej banky) sa líši aj maximálna hotovosť, ktorú môžete vybrať.

Odporúčam vyskúšať niekoľko bankomatov. Ja som najčastejšie vyberala peniaze z banky BNI (niekedy maximálny možný výber aj 2 000 000 IDR)

Tip: Fakt, že má vaša banka výbery z bankomatov zadarmo alebo za minimálny poplatok, ešte neznamená, že vám pri výbere ponúka výhodný kurz. Overte si vopred kurz, s akým vyberáte v zahraničí.

Doprava v Indonézii

Informácie o tom, ako sa dopraviť do a z jednotlivých destinácií, nájdete pri každej destinácii osobitne. Tu vám chcem predstaviť dopravné prostriedky, ktoré sú v Indonézii k dispozícii.